

Comentariu - Riga Crypto si Iapona Enigel de Ion Barbu

Apreciindu-si balada ca un "Luceafar-intors", Ion Barbu deschidea cititorului un camp larg de reflectii si-i dadea posibilitatea patrunderii continutului de idei al creatiei sale. Pornind de la aceasta succinta si plina de miez caracterizare, putem intui tema filozofica a inadaptabilitatii, drama omului de geniu intr-o lume incapabila sa-l inteleaga.

Motivul Luceafarului eminescian este reluat insa de Barbu dintr-o noua perspectiva, dar si cu alte modalitati, creand in constiinta cititorului un lant de probleme, incepand de la cadrul in care se desfasoara actiunea, pana la valoarea simbolurilor si semnificatia lor noua.

Pastrand atmosfera specifica baladelor, scriitorului introduce cu mult talent elemente de natura fabulei sau a povestilor populare, fapt care da creatiei sale o nota de prospetime. Pe aceste coordonate se inscrie invocatia (de factura realista, cel invocat fiind un menestrel - cantaret popular) si drama lirica, erotica si filozofica dintre Riga Crypto si Iapona Enigel. Asa cum s-a remarcat, daca invocatia este atat de realista, plasand actiunea "la spartul nuntii, in camara", numele strainii ale eroilor aduc un suflu exotic, de usoara suprarealitate.

Poetul da impresia unei puternice trairi a faptelor din balada, transpunandu-se in situatia nuntasului care, desi cunoaste povestea menestrelului, zisa cu foc acum o vara, tine s-o auda inca o data, idee pe care o accepta si menestrelul insusi.

"- Nuntas fruntas!

Ospatul tau limba mi-a fript-o,
Dar, cantecul, tot zice-l-as,
Cu Enigel si Riga Crypto."

S-a creat in acest fel o punte care leaga sufleteste pe nuntas, pe menestrel si pe poet care reuseste prin imperativul insistentei sa-l determine pe menestrel sa spuna cantecul. Evolutia formelor imperative: zi-mi, zi-l si zi-mi-l, ca si precizarea facuta "stins, incetinel", asigura parca o nota de intimitate care duce cu gandul la o asemanare intre faptele povestite si viata celui care asculta povestea lui Enigel si a regelui "ciupearca".

Dialogul sporeste mult farmecul baladei, nota de sensibilitate si gingasie domina intreaga actiune. Atmosfera de basm este sugerata si de stilul populat impus de cel ce prezinta faptele (menestrel), de versul de 8-9 silabe - apropiat ca structura de cel popular - de rima incrucisata si de apelul la imperfectul povestirii, al amintirilor unor fapte de mult petrecute.

Undeva, "in pat de rau si-n huma unsa" imparatea crai Crypto, "inima ascunsa", un "sterp" si un "naravas" care nu voia sa infloreasca si care era ocarat si barfit de cei din jur. In alte conditii, "in tari de gheata urgisita,
Pe-acelasi timp traia cu el,
Iapona mica, linistita,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Cu piei, pre nume Enigel."

Ducandu-si renii de la iernat la pasunat, Enigel poposeste in poiana regelui Crypto, care se indragosteste de ea, o imbie cu dulceata si o roaga sa ramana cu el, fara a se gandi ca ei de fapt apartin unor lumi diferite, el facand parte din regnul vegetal, iar ea din cel uman. Enigel nu poate accepta ideea ramanerii in "umbra de care mult se teme", dar nici pe regele Crypto nu-l poate lua cu ea. Cu inima fripta, riga Crypto este constrans sa ramana in lumea sa.

Pe acest fond baladesc isi realizeaza Ion Barbu creatia sa, intr-o lume a simbolurilor si semnificatiilor inversate. Astfel, trebuie remarcat ca daca intre Luceafarul si fata de imparat s-au nascut sentimente de dragoste in timp, riga Crypto se indragosteste de lapona spontan, parca nemotivat; ca in Luceafarul lui Eminescu cei doi indragostiti sunt priviti izolat, intr-o lume in care parca sunt numai ei, in timp ce in balada barbiana riga este prezentat in lumea peste care imparateste si prin prisma si aprecierile rautacioase ale supusilor sai.

Ideea, frecvent prezenta in povestile populare potrivit careia imparatul era trist pentru ca nu avea urmasi o intalnim in balada lui Ion Barbu privita din unghiul de vedere al celor din jur, dar si cu alte semnificatii, acuzatoare:

"si rai ghioci si toporasi

Din gropi ieseau sa-l ocarasca,

Sterp il faceau si naravas

Ca nu voia sa infloreasca."

in contradictie cu aprecierile facute la adresa lui Crypto, este atitudinea sa fata de lapona, de adevarata gingasie. Poetul concentreaza actiunea, prezentand drumul laponei Enigel si scopul ei in trei versuri:

"De la iernat, la pasunat,

in noul an, sa-si duca renii

Prin aer ud, tot mai la sud",

pentru a o aduce in prim-plan, in momentul principal si la locul actiunii.

Dialogul dintre riga Crypto si lapona Enigel, desi are la baza acelasi motiv ca-n Luceafarul, dezvaluie alte raporturi. In primul rand se remarca inversarea simbolurilor - geniul este de data aceasta reprezentat de femeie(lapona Enigel), iar mediocritatea, inchistarea in propriul univers este reprezentata de barbat(regele ciupearca). Daca lumea in care traieste riga este umezeala si umbra, lumea laponei Enigel este "tara de ghiata", metafora care la Ion Barbu are valoare de simbol al gandirii, al lumii ideilor. De aici porneste conflictul filozofic al inadaptarii imbracat in haina erotica.

Daca in Luceafarul intalnim cele trei chemari ale fetei adresate celui iubit, in balada barbiana exponentul geniului vine nechemat, lapona fiind cea rugata sa-l ia cu dansa, sa-l culeaga intai pe el, riga Crypto. Rugamintea este impresionanta si intarita parca prin repetarea numelui fetei:

"Enigel, Enigel,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Scade noaptea, ies lumina,
Daca pleci sa culegi,
incepi, rogu-te cu mine".

Aici Crypto e cel care marturiseste laponei dragostea si dorinta lui de a o avea alaturi, in lumea sa de "racoare". El are nevoie de lapona, in timp ce la Eminescu fata simtea nevoia de a-l avea alaturi pe cel drag. Fata il iubeste pe riga, este impresionata de purtarea si cuvintele lui, dar este constienta de imposibilitatea gasirii unui factor comun intre cele doua idealuri si lumi atat de diferite. Urmeaza si alte diferente prin compararea cu Luceafarul. Daca acolo fata (fire mediocra) nu poate renunta la lumea ei, aici lapona Enigel (geniul) nu poate renunta la universul sau. Daca Luceafarul nu a fost stapanit de sentimente de mila si durere fata de situatia fiintei iubite, in raspunsul dat de lapona razbat din plin astfel de sentimente:

"- Te-as culege, riga bland
Zorile incep sa joace
si esti umed si plapand
Teama mi-e, te frangi curand,
Lasa. Asteapta de te coace".

In timp ce Luceafarul cobora din lumea astrilor pe pamant, drumul laponei este din tara gheturilor spre soare. Idealul acesta o cucereste, se confunda cu el.

"Eu de umbra mult ma tem,
Ca daca-n iarna sunt facuta,
si ursul alb mi-e varul drept,
Din umbra deasa, desfacuta,
Ma-nchin la soarele-ntelept."
"Ma-nchin la soarele-ntelept,
Ca sufletu-i fantana-n piept
si roata alba mi-e stapana,
Ce zace-n sufletul-fantana."

Si in aceasta parte gasim o inversiune de raporturi. Cand Catalin o roaga pe Catalina sa-l uite pe Luceafar, ea il uita, amandoi fiind tineri din acelasi lume. La ea de fapt dragostea pentru Luceafar nu era un ideal, ci o aspiratie, pe cand la lapona Enigel este evidenta setea de autodepasire. Astfel rugamintea regelui:

"Lasa-l, uita-l Enigel - (pe soare)
in somn fraged si racoare"
nu poate fi realizata, acceptata.

Lapona nu incheie ca Luceafarul cu acea nota de indiferenta fata de "cercul stramt" al Catalinei, ci traieste drama regelui intr-o proiectie de mit si totodata, de inteapta explicatie batraneasca. Urmarea visurilor prea marete, ce depasesc limita lumii careia ii apartine duce in final la pieirea regelui:

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

"Dar soarele, aprins inel,
Se oglindi adanc in el;
De zece ori, fara sfiala,
Se oglindi in pielea-i cheala;

si sucul dulce inacreste!
Ascunsa-i inima plesneste"

"Ca-i greu mult soare sa indure
Ciupearca cruda de padure,
Ca sufletul nu e fantana
Decat la om"

Riga Crypto este socotit nebun pentru ca nu a ca inteles aspiratiile sale sunt mult prea mari fata de situatia sa. si-atunci, asemeni Catalinei, el ramane in lumea lui, sa rataceasca:

"Cu alta fata, mai craiasca:

Cu Laurul-Balaurul
Sa toarne-n lume aurul,
Sa-l toace, gol la drum sa iasa,
Cu maselarita-mireasa
Sa-i tie de imparateasa."

Desfasurandu-se ca intr-un adevarat scenariu dramatic, intr-o lume a intamplarilor simbolice in care fondul filozofic imbraca haina lirica, erotica, Riga Crypto si lapona Enigel este o poezie de idei in sensul cel mai inalt al cuvantului, o creatie originala in care se dezbate drama incompatibilitatii dintre doua lumi, dintre doua regnuri, drama determinata de inaltimea aspiratiilor si de valoarea redusa a posibilitatilor reale. Din acest punct de vedere sensul si semnificatia baladei pot fi mult largite.